

15. Efraïm

Jozef noemde zijn tweede zoon Efraïm. Ook die naam is vol betekenis. Ook daarin wilde Jozef, net als in Manasse, iets laten zien. We zagen met Manasse hoe Jozef kon vergeten en vergeven. Alle wrok en opstand verdween uit zijn hart. Hij kon zonder haatgevoelens terugdenken aan zijn broers ondanks alles wat zij hem hadden aangedaan. Dat was wonderlijk genoeg. Of niet? Maar daar bleef het niet bij. Jozef leerde nog hoger te zien! Nog hoger? Kan dat? Jawel. En dat lees je in de naam Efraïm.

Efraïm betekent zoiets als 'dubbele vrucht'. En opnieuw vergat hij niet om erbij te zeggen waarom hij zijn pasgeborene zo noemde: 'want God heeft mij doen wassen in het land mijner verdrukking' (Gen. 41:52). 'Doen wassen' betekent eigenlijk 'vruchtbaar maken'. Dus Jozef zei eigenlijk: God heeft mij vruchtbaar gemaakt en doen vermenigvuldigen in het land mijner verdrukking, in Egypte dus.

Jozef verbond hier twee woorden met elkaar, die wij nooit met elkaar zouden verbinden (tenzij we evenveel levenslessen en wijsheid van boven krijgen als Jozef). Het zijn twee woorden die naar ons gevoel en naar de wijsheid van deze wereld helemaal niet bij elkaar passen. Ja, voor een 'gezond denkend' mens staan ze zelfs lijnrecht tegenover elkaar. Een mens die met beide benen in de wereld staat die lacht er wat schamper om. Maar dat was het nu juist. Jozef was heel anders gaan leren denken. Hij begon Gods gedachten te begrijpen en die lijken niet op die van een mens uit de wereld. 'Want Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE. Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, alzo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten.' (Jes. 55:8, 9). Welke woorden zijn het die Jozef bij elkaar bracht, die schijnbaar helemaal niet bij elkaar passen?

Het zijn 'vruchtbaar' (in 'doen wassen') en 'verdrukking'. Zeg nu zelf. Dat past toch niet bij elkaar? 'Vruchtbaar' en 'verdrukking'. Vruchtbaarheid gaat toch altijd zonder verdrukking, en verdrukking sluit vruchtbaarheid toch uit? Of ben jij daar ook anders over gaan denken? Schuilt er toch iets van waarheid voor jou in die twee woorden?

Laten we eerst nog even naar Jozef kijken. Hoe kwam hij aan die bijzondere naam Efraïm, 'dubbele vrucht'; God heeft mij doen wassen in het land mijner verdrukking? Ja, zeg je, dat is niet zo moeilijk. Kijk maar naar Jozefs leven. Daar zijn we nu al lang genoeg mee bezig. Egypte had hem niets dan zorgen, moeiten en ellenden gebracht. Geen wonder dat hij het 'het land mijner verdrukking' noemt. Dat is duidelijk zat. En nu gaat het hem in datzelfde land voorspoedig. Dus vandaar die naam. Je hebt gelijk. Maar toch vergeet je nog iets.

Jozef zegt hier iets wat we hem tot hiertoe nog niet hebben horen zeggen. We hebben gezien dat Jozef in al zijn ellende God niet vergat. In welke omstandigheid hij ook was, voortdurend probeerde hij dicht bij de HEERE te leven. Zijn leven was een aaneenschakeling van zware beproevingen, en toch lezen we van geen kwaad woord tegen Hem. Maar *begreep* hij zijn eigen leven ook? Was het hem duidelijk wat God met hem voor had? God had tot hem gesproken van een kroon; maar jarenlang had dat een onmogelijkheid geleken. Zulke verdrukkingen passen toch niet in het leven van een prins? Toen het hem goed begon te gaan noemde hij zijn zoon Manasse. Hij kon vergeten. Hij kon alle moeite die hem door zijn broeders was aangedaan vergeven. God had hem daartoe bekwaam gemaakt.

Maar later zag hij de zaken nog scherper! Die moeite kwam niet zomaar uit de hand van zijn broers. Achter al die lange jaren van beproeving werkte de krachtige hand van de HEERE. En met Efraïm zegt Jozef nu: die verdrukking is tot mijn nut geweest. Hij kon niet alleen zijn broers hun wandaden vergeven, maar hij kon ook God ervoor danken en loven! Waarlijk alles heeft medegewerkt ten goede.

Hoe onbegrijpelijk en vol tegenslagen je leven nu ook mag lijken, hoe krom en vol tegenstrijdigheden je levenslot nu ook schijnt, bedenk dan dat je eens, misschien wel eerder dan je denkt, je hart kunt laten zingen van vreugde over alles wat achter je ligt. Mits je jezelf maar voortdurend blijft vastklampen aan die onzichtbare God en Zijn onfeilbare Woord.

Ja maar, gaat het dan altijd zo, zoals in het leven van Jozef? Daar kan ik natuurlijk geen ja op zeggen. Maar het gaat wel altijd anders dan we zelf hadden gedacht. Het is een slecht teken als je leven precies zo verloopt zoals je dat zelf hebt uitgestippeld. Meestal betekent dat, dat je nog maar weinig

rekening hebt gehouden met de levende God, en je eigenlijk diep in je hart ook niet van plan bent Hem in je leven toe te laten.

Toch zijn er veel Bijbelgedeelten die deze woorden 'verdrukking' en 'vruchtbaar' ook naast elkaar zetten. Laten we er eens een paar bekijken.

'Versterkende de zielen der discipelen, en vermanende, dat zij zouden blijven in het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods.' (Hand. 14:22).

Dat behoorde tot de boodschap die Paulus en Barnabas overal verkondigden. Tegen alle discipelen, alle bekeerde mensen, vertelden zij te blijven in het geloof: de gekruiste Christus is opgestaan uit de dood, en Hij leeft. Dat geloof is de toegang tot het Koninkrijk. Maar tegelijkertijd vertelden zij erbij dat de weg erheen niet een mooi geplaveide weg is. Bij het ingaan in het Koninkrijk horen onvermijdelijk verdrukkingen. Vele verdrukkingen. 'Moeten' ingaan staat er. Dat betekent dat er geen andere weg dan die dwars door de beproevingen, tegenslagen, en vijandschap van de wereld heen. Is het geen reden om je over iedere beproeving die je dichter bij God brengt te verblijden? Het geeft aan dat je op de weg van Jozef bent. De weg naar de kroon.

De eerste keer in het Boek Handelingen waar dit woord 'verdrukkingen' wordt gebruikt is in de rede van Stefanus voor de Joodse raad. Juist wanneer hij spreekt over Jozef! 'En God was met hem, en verloste hem uit al zijn *verdrukkingen*, en gaf hem genade en wijsheid voor Farao, de koning van Egypteland.' (Hand. 7:10, 11).

Stefanus zelf moest al spoedig de verdrukking van Jozef ondergaan. Lees zelf Handelingen 7:54-60 maar. In Handelingen 11:19 wordt dat genoemd 'de verdrukking, die over Stefanus geschied was'. Voor hem was dat de ingang tot het koninkrijk. (Wist je trouwens dat zijn naam, Stefanus, 'kroon' betekent?) Maar te midden van die verdrukking was God met hem. Hij was omgeven door de haat en de woede van zijn eigen landgenoten. Als hij naar hun gezichten keek, zag hij niets dan ziedende afgunst en een verterende moordzucht. Maar Stefanus bleef in het geloof. Hij keek niet naar mensen, maar hij hield zijn ogen op de hemel gericht. En daar zag hij heel wat anders dan haat en woede. Hij 'zag de heerlijkheid Gods, en Jezus, staande ter rechterhand Gods' (Hand. 7:55).

Je ziet: ook Stefanus, een man vol van de Heilige Geest onderging hetzelfde lot als Jozef. Hij leefde dicht bij God. En dat, juist dat verwekte zoveel ergernis bij zijn broeders.

Jozef had gedroomd. Stefanus zag de heerlijkheid Gods. Beiden kregen hetzelfde deel: verdrukkingen. Jozef had zijn dromen. Stefanus keek in een geopende hemel. Jij hebt je Bijbel. En als je die Bijbel in je leven het gezag als Gods Woord geeft, wees dan voorbereid op dat wat Jozef en Stefanus moesten ondergaan: verdrukkingen. Maar laat dan ook nooit de gedachte los die bij dat soort verdrukkingen hoort: God is met je en verlost je uit al die moeilijkheden. Het hoort bij het ingaan in het Koninkrijk Gods. 'God heeft mij doen wassen in het land mijner verdrukking.'

Nog een voorbeeld. In Psalm 119 vind je een tekst die zo uit de mond van Jozef had kunnen komen. 'Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest, opdat ik Uw inzettingen leerde.' (v. 71). En een eindje verderop: 'Ik weet, HEERE! Dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn, en dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt.' (v. 75).

Zowel Jozef als de schrijver van deze Psalm zien dat alle verdrukkingen tot hun nut zijn geweest. Voor Jozef betekende het de weg naar de kroon en de vervulling van Gods belofte. Voor de dichter was het het middel om hem dicht(er) bij Gods Woord te brengen en hem daarin zijn kostbaarste bezit te leren zien. (v. 67 en 72).

Dat zijn heilzame verdrukkingen! En we leren God ervoor danken. Er zijn natuurlijk nog veel meer voorbeelden in de Bijbel. Als je aandachtig genoeg leest, vind je ze zelf wel. Maar er is een Voorbeeld waar ik niet aan voorbij wil gaan. En dat is natuurlijk het Voorbeeld van onze Heere Jezus Christus.

Zoek Mattheüs 16:21-28 eens op. De Heere begon daar met de aankondiging van Zijn lijden (v. 21), maar Hij eindigt met het 'komen in Zijn Koninkrijk' (v. 28). En die weg door lijden (dus verdrukkingen) ingaan in het Koninkrijk, noemde Hij Zelf 'de dingen, die Gods zijn'. De les die Hij er voor al Zijn volgelingen aan verbond lees je in vers 24-26. 'Want wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel?'

Deze les had Jozef geleerd: hij noemde zijn tweede zoon Efraïm. Dubbele vrucht. Want God heeft mij doen wassen in het land mijner verdrukking.

Petrus stond er nog voor. Hij dacht dat het nodig was om zijn Meester te bestraffen: 'Heere, wees U genadig! Dit zal u geenszins geschieden' (v. 22). Dat was de taal van een mens die de dingen die der mensen zijn verzint. Door zeer pijnlijke ervaringen moest ook hij tot een hoger inzicht komen. Je kent het leven van Petrus. Hoe diep was zijn val. Hoe bitter waren zijn tranen van berouw. Maar hoe kostbaar was de vrucht die de verdrukkingen bij hem voortbrachten; zodat hij in zijn eerste brief aan zijn broeders kon voorhouden die belangrijke les, die het leven van Jozef en iedere Christen in meerder of mindere mate zo kenmerkt: 'Geliefden, houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u iets vreemds overkwame; maar gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, alzo verblijdt u; opdat gij ook in de openbaring Zijner heerlijkheid u moogt verblijden en verheugen.' (1 Pet. 4:12, 13).

